

**POROČILO O IZREDNEM DOGODKU –
EMISIJE KROMOVE PARE
IZ GALVANSKE LINIJE V OKOLJE**

Zreče, 25. november 2022

1. Kronologija ključnih dogodkov

ZŠ	Opis	Datum
1.	Emisije kromove pare v okolje	25. 10. 2022
2.	Zaznava izpustov kromove pare, ugotovitev okvare, ustavitev tehnološkega procesa v Galvani ter obveščanje člana uprave	26. 10. 2022
3.	Obveščanje inšpektorja za okolje	26. 10. 2022
4.	Dopis za zaposlene o madežih na avtomobilih	26. 10. 2022
5.	Pisno obveščanje inšpektorja za okolje	27. 10. 2022
6.	Poziv zaposlenim, da naznanijo škodo na avtomobilih	27. 10. 2022
7.	Ogled naprave s strani dobavitelja	28. 10. 2022
8.	Obveščanje ravnatelja OŠ Zreče	3. 11. 2022
9.	Zagon tehnološkega procesa v Galvani po odpravi napake, meritve emisije snovi v zrak, analiza tal	7. 11. 2022
10.	Odgovor županu Občine Zreče	8. 11. 2022
11.	Pričetek kriznega komuniciranja	10. 11. 2022
12.	Preliminarni rezultati meritev emisije snovi v zrak: povprečna vrednost kroma ne presega za napravo predpisanih mejnih vrednosti	10. 11. 2022
13.	Preliminarni rezultati analize tal: na merilnih mestih izven Uniorja niso bile presežene mejne vrednosti	11. 11. 2022
14.	Ustna seznaničev predsednika Nadzornega sveta z izrednim dogodkom	15. 11. 2022
15.	Uradna seznaničev Nadzornega sveta z izrednim dogodkom (1. izredna seja NS)	16. 11. 2022
16.	Obvestilo vodstva sodelavcem ob izrednem dogodku in izjava za javnost (SEOnet, spletna stran družbe, Uninet, e-sporočila zaposlenim, sporočilo medijem)	16. 11. 2022
17.	Obvestilo za zaposlene o cenitvah avtomobilov	16. 11. 2022
18.	Novinarska konferenca	17. 11. 2022
19.	Pregled inšpektorja za okolje ter predstavnice ARSO	17. 11. 2022
20.	Odgovarjanje na novinarska vprašanja	17. 11. 2022 dalje
21.	Po ustnih poizvedbah tudi pisne poizvedbe pri Medicini dela, prometa in športa ter izbranim zdravnikom v Zrečah	18. 11. 2022
22.	Ponovni okoljski inšpekcijski pregled	23. 11. 2022
23.	Cenitve osebnih avtomobilov	28. 11. do 7. 12. 2022
24.	Obravnava izrednega dogodka na 7. redni seji NS	24. 11. 2022

2. Uvodne ugotovitve

V sredo, 26. 10. 2022 po 7.00 je bil UNIOR d.d. (v nadaljevanju tudi kot: družba ali delodajalec) s strani več sodelavcev obveščen, da so na avtomobilih, ki so bili parkirani v bližini proizvodne hale Obdelovalnica, na pločevini vidni rjavi madeži oziroma kapljice. Strokovni sodelavci družbe so takoj preverili stanje izpustov emisije snovi. Takrat so opazili, da so v okolici izpusta iz galvanske linije vidni madeži kapljic oziroma rjave tekočine. Galvansko linijo in ventilator, ki je nameščen na izpustu, so takoj do nadaljnjega ustavili.

UNIOR d.d. ima za obratovanje naprav, ki lahko povzročajo onesnaževanje večjega obsega, pridobljeno okoljevarstveno dovoljenje (v nadaljevanju: OVD).

V skladu s točko 9.3. OVD je bil inšpektor za okolje o izrednem dogodku nemudoma obveščen po telefonu dne 26. 10. 2022 ob 8.58.

Točka 9. 3. OVD namreč določa, da mora upravljavec nemudoma izvesti ukrepe, s katerimi zagotovi skladnost delovanja naprave z OVD in obvesti inšpektorja, pristojnega za varstvo okolja. V nadaljevanju točka 9.4. OVD določa, da mora upravljavec ustaviti napravo ali njen del, če grozi neposredna nevarnost za zdravje ljudi ali povzročitev znantnega škodljivega vpliva na okolje.

V četrtek, 27. 10. 2022 smo tudi po pošti obvestili Inšpektorat RS za okolje in prostor, in sicer s spremnim dopisom (Obvestilo o izrednem dogodku) in dokumentom »Analiza ukrepanja in korektivni ukrepi zaradi izrednega dogodka dne 25. 10. 2022«.

3. Vzrok nastanka izrednega dogodka

Odsesavanje hlapov iz kromovih kadi na galvanski liniji poteka preko naprave za čiščenje odpadnih plinov, ki je sestavljena iz elektromotorja, ventilatorja, komore z membranami, sesalne in izpušne cevi, zbiralnega bazena za krom ter vodovodne napeljave do komore ter ventila. Takšno napravo smo imeli na galvanski liniji že več kot 30 let. Z namenom izboljšanja učinka odsesavanja in čiščenja kromovih par smo v letu 2022 naročili novo napravo za čiščenje odpadnih plinov – izločevalec kapljic (tudi ukapljevalnik ali lovilec kapljic), ki je skladen z najboljšimi razpoložljivimi tehnikami. V času kolektivnih dopustov v mesecu avgustu 2022 je dobavitelj napravo dobavil in namestil. Za novo napravo smo izdelali nov Poslovnik za naprave za čiščenje odpadnih plinov-čistilna naprava za krom Z-54. Vzdrževali smo jo v skladu z navodili proizvajalca.

Takoj, ko smo opazili, da je prišlo do izrednega dogodka in ko smo preverili izvor emisije snovi v zrak, smo galvansko linijo in ventilator ustavili ter poklicali proizvajalca oziroma dobavitelja naprave, ki je ugotavljal, da je pretok zraka, ki ga je nastavil dobavitelj, očitno prevelik in da kromov kondenzat uhaja v okolico.

Dobavitelj naprave je opravil pregled in servis naprave v petek, 28. 10. 2022.

4. Prijave materialne škode na osebnih avtomobilih

V sredo, 26. 10. 2022 ob 12.16 smo kot delodajalec razposlali NUJNO OBVESTILO za zaposlene, ki parkirajo osebne avtomobile ob obratu Obdelovalnica na Kovaški cesti 10, Zreče, v katerem smo zapisali, da je prišlo do okvare filtra na izpustu emisij snovi v zrak v tehnološkem procesu obrata Obdelovalnica. Zapisano je bilo, da je bil o dogodku obveščen pristojni inšpektor za okolje. Poškodbe avtomobilov bodo odpravljene v celoti na stroške delodajalca.

Cenitve poškodovanih vozil bodo potekale od 28. 11. 2022 do predvidoma 7. 12. 2022. Vsa nadaljnja navodila bo oškodovancem posredovala zavarovalnica, pri kateri ima UNIOR d.d. zavarovano odgovornost.

5. Prijave zdravstvenih težav ljudi zaradi izrednega dogodka

Prijav zdravstvenih težav zaradi izrednega dogodka s strani zaposlenih, okoliških prebivalcev ali drugih oseb ni bilo niti pri delodajalcu niti pri pooblaščenih izvajalki medicine dela.

Pritožb glede slabega počutja tudi ni prejel zdravnik, ki deluje v Zrečah.

Delavci iz proizvodnje in režije kot tudi strokovni sodelavci, ki so bili najbližje izvoru okvare na strehi obrata Obdelovalnica, niso kazali ali prijavili kakršnihkoli simptomov zaradi izrednega dogodka.

Vse do priprave tega poročila delodajalec ni seznanjen s težavami z zdravjem ljudi zaradi izrednega dogodka.

6. Vpliv izrednega dogodka na zdravje zaposlenih v UNIOR d.d.

V oddelku Galvana, kjer se v avtomatiziranem delovnem procesu uporablja krom, je bila 13. 7. 2021 izvedena analiza kemičnih škodljivosti na delovnih mestih. V zvezi s tem je bilo dne 15. 10. 2021 izdano poročilo. Rezultati meritev so pokazali, da izmerjene vrednosti kemičnih snovi ne presegajo mejne vrednosti.

Dne 12. 10. 2022 je bila izvedena ponovna analiza kemičnih škodljivosti na delovnih mestih v oddelku Galvana. Preliminarni rezultati meritev kemijskih škodljivosti na delovnem mestu kažejo, da so izmerjene vrednosti za parameter Cr6+ oktobra 2022 nižje kot julija 2021.

Ocena tveganja za varnost in zdravje delavcev na delovnih mestih v oddelku Galvana zaradi izpostavljenosti kemičnim snovem pri delu je bila s strani IVD Maribor pripravljena oktobra 2021. Iz konkretne ocene tveganja izhaja potreba po predpisani osebni varovalni opremi na določenih delovnih operacijah, pri čemer drugi tehnični in organizacijski ukrepi niso predpisani.

Tako v oddelku Galvana kot tudi v drugih organizacijskih enotah družbe UNIOR d.d. na sedežu družbe ni bilo zaznati vpliva izrednega dogodka na zdravje zaposlenih.

7. Pristop k komunikaciji izrednega dogodka

V četrtek, 10. 11. 2022 je bila sprejeta odločitev, da je potrebno pristopiti k izrednemu dogodku tudi z vidika kriznega komuniciranja.

a) Obveščanje zaposlenih

Zaposleni na sedežu družbe so bili z izrednim dogodkom najprej seznanjeni in to že takoj v sredo, 26. 10. 2022 ob 12.16. Pisno obvestilo je bilo objavljeno na vseh oglasnih deskah na sedežu družbe, na Uninetu ter v drugih internih medijih. Sporočilo so po elektronski pošti prejeli tudi vsi direktorji v programih, direktorji sektorjev, predsedniki vseh treh reprezentativnih sindikatov ter predsednik sveta delavcev.

Glede prijave materialne škode na avtomobilih sta bila kasneje izdana še dva poziva za zaposlene.

V četrtek, 16. 11. 2022 se je zaposlene obvestilo, da bomo izredni dogodek komunicirali tudi s širšo javnostjo. Izredni dogodek se je podrobneje pojasnil v internih medijih (Uninet, oglasne deske ter e-sporočilo zaposlenim). Zaposleni so bili v obvestilu seznanjeni tudi z ukrepi družbe.

b) Obveščanje ključnih deležnikov

- 3. 11. 2022 je bil o izrednem dogodku seznanjen ravnatelj OŠ Zreče
- 8. 11. 2022 je bil o izrednem dogodku uradno informiran župan Občine Zreče
- 15. 11. 2022 je bil o izrednem dogodku ustno seznanjen predsednik Nadzornega sveta UNIOR d.d.
- 16. 11. 2022 je bil Nadzorni svet na 1. izredni seji seznanjen z izrednim dogodkom
- 16. 11. 2022 so bili o izrednem dogodku seznanjeni mediji in povabljeni na novinarsko konferenco 17. 11. 2022 ob 12. uri
- 16. 11. 2022 sta bila župan Občine Zreče in ravnatelj OŠ Zreče seznanjena, da nameravamo širše komunicirati o dogodku
- 16. 11. 2022 se je o izrednem dogodku podala informacija na SEOnet Ljubljanske borze in na spletno stran UNIOR d.d.
- 18. 11. 2022 ponovne pisne poizvedbe pri Medicini dela, prometa in športa ter izbranem zdravniku v Zrečah glede prijav morebitnih zdravstvenih težav zaradi izrednega dogodka.

c) Komuniciranje z mediji

- 16. 11. 2022 smo z izjavo za javnost, ki je bila objavljena na SEOnet-u Ljubljanske borze in na spletni strani družbe, pričeli komunicirati z mediji
- 17. 11. 2022 smo izvedli novinarsko konferenco, s katero smo zunanjo javnost natančno obvestili o dogodku
- od 17. 11. 2022 dalje redno odgovarjamo novinarjem na njihova vprašanja.

8. Pregled zakonodaje z vidika obveznosti obveščanja centra za obveščanje ali policije

Po opravljenem okoljskem inšpekcijskem pregledu smo pristopil k dodatni preverbi zakonskih določb, ki bi UNIOR d.d. nalagale obveznost obveščanja centra za obveščanje ali policije. S tem namenom je UNIOR d.d. pridobil pravno stališče odvetniške družbe Rojs, Peljhan, Prelesnik & partnerji o.p., d.o.o., ki je predstavljeno v nadaljevanju.

»Zakon o varstvu okolja (Uradni list RS, št. 44/22, 81/22 - skl. US, 121/22; »ZVO-2«) v prvem odstavku 63. člena določa naslednje:

Povzročitelj okoljske nesreče ali tisti, ki okoljsko nesrečo opazi in je ne more omejiti, mora o nesreči nemudoma obvestiti organ, pristojen za obveščanje in določen s predpisi o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami. Povzročitelj okoljske nesreče mora tudi nemudoma izvesti nujne ukrepe, s katerimi se zmanjša škodljive posledice za zdravje ljudi in okolje.

Iz citirane določbe izhaja, da mora organ za obveščanje obvestiti 1) povzročitelj in 2) tisti, ki jo opazi in je ne more omejiti. Da obveznost obveščanja nosi povzročitelj, izhaja tudi iz Zakona o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami (Uradni list RS, št. 51/06 in naslednji; »ZVNDN«), ki v 4. členu vsakemu nalaga obveznost obveščanja centra za obveščanje ali policije o vsaki nevarnosti nesreče in v tretjem odstavku 38. člena gospodarskim družbam še posebej nalaga obveznost zagotoviti obveščanje okoliškega prebivalstva o nevarnostih.

Glede na navedene določbe je družba Unior tako imela obveznost obvestiti center za obveščanje, je pa glede na okoliščine zmotno mislila, da tovrstno obveščanje ni potrebno.«

UNIOR d.d. je bil tudi zaradi dvoumnosti določbe prvega odstavka 63. člena ZVO-2 mnenja, da centra za obveščanje ni potrebno klicati, ker se je škoda omejila.

UNIOR d.d. je ravnal skladno z veljavnim OVD in notranjimi pravili, ko je nemudoma ustavil tehnološki proces v oddelku Galvana in s tem preprečil oziroma omejil nastanek dodatne škode, ter o izrednem dogodku obvestil inšpektorja za okolje.

Tako delavci iz proizvodnje in režije kot tudi strokovni sodelavci, ki so bili najbližje izvoru okvare na strehi obrata Obdelovalnica, niso kazali ali prijavili kakršnihkoli simptomov, ki kažejo na možnost vpliva kroma na zdravje. Zaposleni so prijavljali le materialno škodo na avtomobilih in prav nihče tudi slabega počutja oziroma draženja kože (opekline kože, izpuščaji), poškodb oči, kašlja, težav z dihanjem, simptomov alergij. Na morebitne nepravilnosti običajno delavci hitro opozorijo bodisi preko vodij bodisi preko sindikatov ali sveta delavcev. Tokrat pritožb v zvezi s posledicami izrednega dogodka za zdravje ni bilo. Nenavadna zdravstvena stanja ali kakršnikoli drugi znaki, ki bi indicirali na možnost vpliva kroma na zdravje, niso bili poročani, ne s strani zaposlenih ne s strani okoliških prebivalcev ali tretjih oseb, zato družba ni pomislila, da bi pri izrednem dogodku lahko šlo tudi za ogrožanje zdravja ali življenja ljudi. Če bi UNIOR d.d. znake vpliva kroma na zdravje pri ljudeh zaznal na katerikoli način, bi center za obveščanje v tistem hipu poklical.

Na osnovi vseh teh okoliščin je družba menila, da ni dolžna obveščati centra za obveščanje ali policije.

Družba priznava svojo napako ob tem pa ugotavlja, da zaradi te opustitve, po do sedaj znanih podatkih, ni prišlo do negativnih posledic za zdravje ali okolje.

9. Meritve emisije kroma v zrak, analiza tal, sodelovanje z inšpektorjem za okolje in ARSO

Takoj po ustavitvi galvanske linije se je UNIOR d.d. s pooblaščenim izvajalcem obratovalnega monitoringa samoiniciativno (ni zakonske obveze) dogovoril, da bo ob ponovnem zagonu galvanske linije izvedel tehnične meritve emisije kroma v zrak. Prav tako je bilo dogovorjeno, da se izvede analiza tal na 6. merilnih mestih (3 znotraj Uniorja in 3 zunaj).

Ob ponovnem zagonu naprave se je revidiral Poslovnik za naprave za čiščenje odpadnih plinov-čistilna naprava za krom Z-54 in obratovalni dnevnik za napravo za čiščenje odpadnih plinov.

Preliminarne rezultate meritev emisije snovi v zrak, ki so bile izvedene 7. 11. 2022, je družba od pooblaščenca prejela 10. 11. 2022. Iz pisnega poročila (prejeto 15. 11. 2022) je razvidno, da povprečna vrednost kroma ne presega za napravo predpisanih mejnih vrednosti.

S preliminarnimi rezultati analize tal, ki je bila izvedena 7. 11. 2022, je bila družba seznanjena 11. 11. 2022, uradno poročilo pa se še pričakuje. Rezultati analize tal kažejo, da do onesnaževanja ni prišlo, saj na merilnih mestih izven Uniorja niso bile presežene mejne vrednosti.

Dne 17. 11. 2022 je pooblaščen izvajalec obratovalnega monitoringa izvedel še prve meritve emisije snovi v zrak po rekonstrukciji naprave (zakonska obveza). Rezultatov meritev družba še ni prejela.

Dne 17. 11. 2022 je pooblaščen izvajalec analize tal na pobudo UNIOR d.d. ponovno izvedel analizo tal na 7 merilnih mestih (3 znotraj Uniorja in 4 zunaj). Rezultatov analize družba še ni prejela.

Dne 17. 11. 2022 je v družbi stekel nadzor s strani inšpektorja za varstvo okolja. Pregledal je realizacijo ukrepov, ki so bili določeni v »Analizi ukrepanja in korektivne ukrepe zaradi izrednega dogodka«. Ugotovil je, da je bil Inšpektorat za varstvo okolja pravočasno obveščen o izrednem dogodku in da je UNIOR d.d. izvedel vse predvidene ukrepe. Dodatno se je na inšpekcijskem pregledu zagotovilo, da se bo na izpustu iz galvanske linije namestil merilec pretoka zraka, ki bo javljal odstopanja od predpisanih vrednosti.

Dne 17. 11. 2022 je družbo obiskala direktorica Urada za stanje okolja na Agenciji RS za okolje (ARSO), ki je na podlagi ogleda, opisa izrednega dogodka ter preliminarne rezultate analize tal pojasnila, da je do vpliva na okolje zagotovo prišlo. Predvideva pa, da do okoljske škode najverjetneje ni prišlo.

Dne 18. 11. 2022 se je po naročilu ARSO ponovno izvajala analiza tal v okolici UNIOR d.d. O rezultatih meritev družba še ni bila obveščena.

Dne 21. 11. 2022 je na zahtevo družbe dobavitelj naprave ponovno pregledal napravo ter izmeril in nastavil ustrezno hitrost pretoka zraka.

Ponovni inšpekcijski pregled v družbi je bil 23. 11. 2022, ko je inšpektor za okolje pregledal poslovni in obratovalni dnevnik za naprave za čiščenje odpadnih plinov.

10. Ukrepi

Družba je nemudoma pristopila k izvedbi tehničnih in organizacijskih ukrepov, s katerimi bo zmanjšala tveganja morebitnih podobnih izrednih dogodkov.

Po sklepu Nadzornega sveta bo družba naročila izredno revizijo izrednega dogodka in okoliščin, ki so do njega privedle. Na osnovi izsledkov revizije bo družba pristopila k izvedbi morebitnih dodatnih ukrepov za zmanjševanje tveganj nastanka podobnih izrednih dogodkov ter postopkov ravnanja ob njihovem nastanku.

UNIOR d.d.
Uprava družbe